

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 17.7.2012
COM(2012) 391 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Izvajanje evropskega mikrofinančnega instrumenta Progress v letu 2011

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Izvajanje evropskega mikrofinančnega instrumenta Progress v letu 2011

KAZALO

1.	Uvod.....	4
2.	Uporaba na ravni ponudnikov mikrokreditov	4
2.1.	Sklenjene pogodbe	4
2.2.	Financirani ukrepi	6
2.3.	Sprejete in zavrnjene vloge	9
3.	Vpliv na ravni najemnikov mikrokreditov	10
3.1.	Višina mikroposojil in število upravičencev	10
3.2.	Vrste končnih upravičencev	10
3.3.	Socialni vpliv mikrofinančnega instrumenta Progress in njegov vpliv na zaposlovanje	11
4.	Dopolnjevanje in usklajevanje z drugimi instrumenti Evropske unije	14
5.	Sklepne ugotovitve in obeti.....	15

1. UVOD

Evropski mikrofinančni instrument Progress za zaposlovanje in socialno vključenost (v nadaljnjem besedilu: mikrofinančni instrument Progress) je bil ustanovljen marca 2010 s Sklepom št. 283/2010/EU (v nadaljnjem besedilu: Sklep).

Ponudniki mikrokreditov v državah članicah EU lahko pri Evropskem investicijskem skladu (EIS) predložijo vlogo za jamstva ali financirane instrumente (dolžniški in lastniški instrumenti ter instrumenti za delitev tveganja) in tako postanejo posredniki v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress.¹ Mikropodjetjem ali posameznikom – zlasti brezposelnim, osebam, ki jim grozi izguba službe ali socialna izključenost, in osebam v drugače zapostavljenem položaju – ponujajo mikroposojila (posojila, nižja od 25 000 EUR) pri zavarovanju tradicionalnega posojila. Mikroposojila se morajo uporabiti za ustanovitev in/ali nadaljnji razvoj mikropodjetij. Evropska unija za obdobje 2010–2013 zagotavlja 103 milijone EUR za mikrofinančni instrument Progress², Evropska investicijska banka (EIB) pa se je zavezala k povečanju tega zneska za dodatnih 100 milijonov EUR za financirane instrumente. Skupni znesek v višini 203 milijonov EUR se porazdeli med dva sklopa: 25 milijonov EUR je namenjenih za jamstva, 178 milijonov EUR pa za financirane instrumente. Mikrofinančni instrument Progress izvaja EIS v imenu Komisije in EIB.

Leto 2011 je bilo prvo leto polnega delovanja mikrofinančnega instrumenta Progress. To poročilo v skladu s členom 8 Sklepa zajema izvajanje na ravni ponudnikov mikrokreditov – vključno s pogodbami, sklenjenimi z EIS, pa tudi geografsko porazdelitev, financirane ukrepe ter sprejete in zavrnjene vloge. Drugi del poročila vključuje analizo vpliva na ravni najemnikov mikrokreditov, vključno z vrstami upravičencev in porazdelitvijo po sektorjih, na podlagi podatkov, ki so na voljo v tej fazi. V zadnjem oddelku se obravnavajo dopolnjevanje med mikrofinančnim instrumentom Progress in drugimi instrumenti ter obeti v zvezi s prihodnjim razvojem. Poročilo zajema leto 2011, vključuje pa tudi sodobnejše podatke, če jih je bilo mogoče pridobiti.

2. UPORABA NA RAVNI PONUDNIKOV MIKROKREDITOV

2.1. Sklenjene pogodbe

Vrste posrednikov

Mikrofinančni instrument Progress je namenjen širokemu krogu posrednikov na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, vključno z bankami in nebančnimi ustanovami ter zasebnimi in javnimi ustanovami. V zadevnem sektorju se je pokazal velik interes za ponujene instrumente. EIS je do marca 2012 sklenil 18 pogodb s 16 ponudniki mikrokreditov:

¹ Za več podrobnosti glej poročilo o uporabi v letu 2010 (COM(2011) 195).

² Prvotno predvideni znesek v višini 100 milijonov EUR je bil povišan za 3 milijone EUR iz pripravljalnih ukrepov Evropskega parlamenta (za več podrobnosti glej poročilo o uporabi v letu 2010).

- osmimi nebančnimi ustanovami: *microStart* (BE), *Mikrofond* in *JOBS MFI* (BG), *Créasol* (FR), *Qredits* (NL), *Inicjatywa Mikro* (PL), *FAER* in *Patria Credit* (RO);
- sedmimi bankami: *Central Cooperative Bank* (CY), *Pancretan Cooperative Bank* (EL), *Siauliu Bankas* (LT), *FM Bank* (PL), *Millennium Bank* (PT), *Banca Transilvania* (RO) in *Volksbank Slovenia* (SI) ter
- eno javno ustanovo: *ICREF* (ES).

Zaradi raznovrstnosti posrednikov ta instrument omogoča dostop do kreditov najrazličnejšim mikropodjetnikom (glej tudi točko 3.2).

Zastopani so ponudniki mikrokreditov na vseh teritorialnih ravneh. Nekateri od teh, na primer banka *FM Bank* na Poljskem, pokrivajo celotno državo, drugi pa delujejo na regionalni ali lokalni ravni. Španska javna ustanova *ICREF* se na primer osredotoča na regijo Murcia, portugalska banka *Millennium Bank* pa ima agencije v Lizboni, v Portu, na Azorih in na Madeiri. Belgijska nebančna ustanova *microStart* deluje na nekaterih območjih Bruslja.

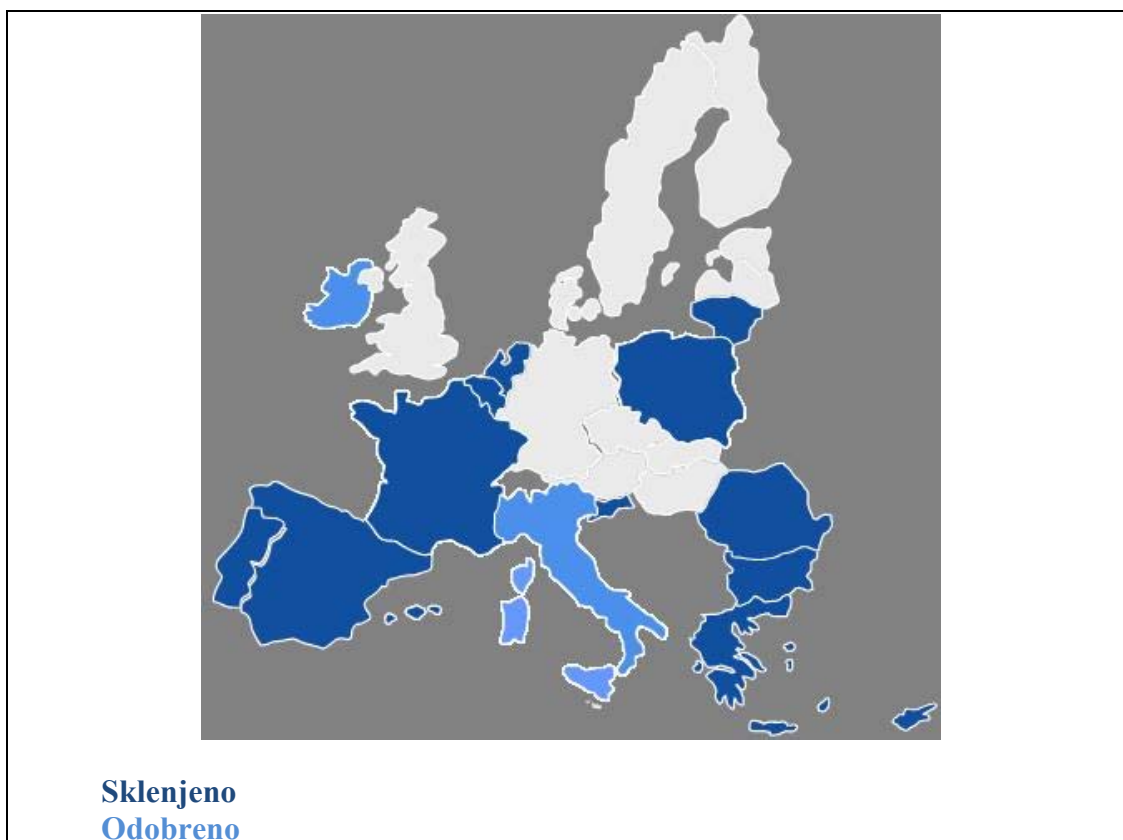
Geografska porazdelitev

Čeprav mikrofinančni instrument Progress deluje po načelu povpraševanja, si prizadeva za uravnoteženo geografsko porazdelitev. EIS mora zato izdati jamstva posrednikom v vsaj 12 državah članicah in upoštevati največjo dovoljeno koncentracijo jamstev na državo.

Do konca marca 2012 so bila jamstva izdana v šestih državah (BE, EL, NL, PL, PT in RO; za več podrobnosti glej preglednico 1).

Pogodbe za financirane instrumente so bile sklenjene v devetih državah članicah: BG, CY, EL, ES, FR, LT, PL, RO in SI. V skladu s predpisi o upravljanju financiranih instrumentov iz okvira mikrofinančnega instrumenta Progress izpostavljenost posrednikom v nobeni državi članici ne sme preseči 10 % skupnih dogovorjenih obveznosti vlagateljev, kar trenutno znaša 17,5 milijona EUR. Edina država, ki se je približala tej omejitvi, je Romunija s tremi pogodbami v skupni vrednosti 16,5 milijona EUR.

Geografska porazdelitev mikrofinančnega instrumenta Progress (marec 2012)
--

2.2. Financirani ukrepi

Jamstva

EIS lahko iz sklopa jamstev mikrofinančnega instrumenta Progress, ki ga financira le Komisija, izdaja portfeljska jamstva ponudnikom mikrokreditov ali podpora jamstvenim ustanovam, ki nato izdajo jamstva za kritje mikroposojilnih portfeljev ponudnikov mikrokreditov. Ponudnik mikrokreditov lahko z jamstvom lažje ponudi svoje storitve ciljnim skupinam, ki se obravnavajo kot tvegane, na primer novim podjetnikom brez poslovne zgodovine, mladim oziroma pripadnikom manjšin. Del morebitnih neizpolnjenih finančnih obveznosti namreč krije jamstvo in se torej povrne iz mikrofinančnega instrumenta Progress³. Vlogo za jamstva običajno predložijo mikrofinančne ustanove, ki se že osredotočajo na tvegane skupine – kot je belgijska nebančna ustanova *microStart*, ki posluje večinoma z ljudmi s priseljenjskim ozadjem, ali ponudniki mikrokreditov, ki želijo svoje dejavnosti razširiti na tvegane skupine. Poljska banka *FM Bank* lahko ob pomoči jamstva mikrofinančnega instrumenta Progress svoje storitve ponuja novoustanovljenim podjetjem, ki delujejo manj kot 12 mesecev.

V drugih primerih je mogoče na podlagi jamstva izboljšati posojilne pogoje za najemnike mikrokreditov, kar lahko vključuje na primer nižjo obrestno mero ali manj stroge zahteve za zavarovanje. Tako se je na primer od romunske nebančne ustanove *Patria Credit* zahtevalo, da v zameno za jamstvo zniža svojo obrestno mero za 2,9 odstotne točke in da od strank sprejme osebno poroštvo, namesto da bi od njih zahtevala resnično zavarovanje s premoženjem.

³

Za podroben opis jamstev glej poročilo o uporabi v letu 2010 (COM(2011) 195).

Ker je bilo prvotno povpraševanje po jamstvih iz mikrofinančnega instrumenta Progress manjše od pričakovanega, je bilo njihovo trajanje podaljšano s treh na šest let. S tem se je povečalo zanimanje za jamstva, do marca 2012 pa je bilo začelih šest jamstvenih transakcij.

Financirani instrumenti

V sklopu financiranih instrumentov, ki jih sofinancirata Evropska komisija in EIB, so na voljo štiri vrste produktov:

- prednostni dolgovi⁴,
- podrejeni dolgovi⁵,
- posojila z delitvijo tveganja⁶ in
- soudeležba v kapitalu (neposredni ali posredni lastniški kapital).

Z uporabo prednostnih dolgov je lažje poiskati posrednike z likvidnimi sredstvi, ki lahko ta sredstva posodijo kot mikrokredite. V skladu z začetnimi pričakovanji je bil ta produkt s 13 ponudniki mikrokreditov, ki so se odločili zanj, doslej najbolj priljubljen. Eden od razlogov za prevlado prednostnih dolgov je, da so to razmeroma preprosti produkti, ki jih je mogoče uporabiti hitreje kot bolj dodelane podrejene dolgove, posojila z delitvijo tveganja ali soudeležbo v kapitalu.

Podrejeni dolgovi omogočajo razbremenitev kapitala, zlasti za majhne banke, ki želijo povečati svojo kapitalsko ustreznost, da bi tako izpolnile zakonske zahteve. Ob uporabi teh instrumentov je lažje pridobiti dodatno financiranje od drugih vlagateljev, zato se z njimi ustvari učinek vzvoda. Pri podrejenih dolgovih morajo posredniki ustvariti mikroposojilni portfelj v vsaj dvakratnem znesku prejetega posojila. Do marca 2012 je eden od ponudnikov mikrokreditov (*Volksbank Slovenia*) sklenil pogodbo o podrejenih dolgovih.

Posojila z delitvijo tveganja združujejo elemente prednostnih dolgov in delitve tveganja v portfelju. Pri posojilih z delitvijo tveganja morajo posredniki zagotoviti znesek v višini prejetega posojila. To pomeni, da se z učinkom vzvoda prav tako zagotovi vsaj dvakrat večji znesek od prvotnega. Za posojila z delitvijo tveganja se bodo najverjetneje odločale banke, zlasti v okviru projektov manjšega obsega.⁷

Lastniški kapital se lahko zagotovi v obliki neposrednih naložb v ponudnika mikrokredita ali posrednih naložb v sklad, ki vlaga v ponudnike mikrokreditov. Ker lahko ponudniki mikrokreditov ob pomoči lastniškega kapitala pridobijo dodatno financiranje, morajo posredniki zagotoviti mikroposojilni portfelj v vsaj trikratni vrednosti prejete kapitalske naložbe⁸.

⁴ V primeru stečaja najemnika mikrokredita je treba prednostne dolgove poplačati pred poplačilom vseh preostalih kreditov.

⁵ Financiranje je podrejeno prednostnim upnikom.

⁶ Prednostni dolgovi, združeni z delitvijo tveganja v mikrokreditnem portfelju.

⁷ Prvi sporazum o posojilu z delitvijo tveganja bo verjetno sklenjen v letu 2012.

⁸ V letu 2012 bo verjetno uresničen sporazum o posredni kapitalski naložbi s skladom v Združenem kraljestvu.

Dopolnjevanje med jamstvi in financiranimi instrumenti

Storitve raznovrstnih produktov mikrofinančnega instrumenta Progress so namenjene zelo različnim posrednikom iz različnih delov Evrope. Poleg tega se navedena sklopa zadevnega instrumenta dopolnjujeta. Prvič, dostopnost jamstev in financiranih instrumentov pozitivno vpliva na geografski doseg, saj je oboje namenjeno uporabi v različnih državah (glej oddelek 2.1). Drugič, če ponudnik mikrokreditov prejme podporo iz obeh sklopov, se produkti uporabijo tako, da se med seboj dopolnjujejo. Banka *Pancretan Cooperative Bank* (EL) bo na primer (i) uporabila zaščito pred tveganjem z jamstvom za kritje bolj tveganega portfelja novih podjetnikov z manj kot triletno poslovno zgodovino ali novih najemnikov kreditov, ki ne morejo zagotoviti zadostnega zavarovanja s premoženjem, in hkrati (ii) črpala iz financiranja iz okvira prednostnih dolgov, da bi ustvarila ločen portfelj za obstoječa podjetja, ki bi v trenutnih gospodarskih razmerah morda težko dobila mikroposojila.

Preglednica 1: Pregled transakcij iz sklopa mikrofinančnega instrumenta Progress do 31. marca 2012

Država članica	Posrednik	Instrument	Podpora posredniku (v EUR)
BE	<i>microStart</i>	jamstvo	111 375
BG	<i>Mikrofond</i>	prednostni dolgovi	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	prednostni dolgovi	6 000 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	prednostni dolgovi	8 000 000
FR	<i>Créasol</i>	prednostni dolgovi	1 000 000
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	jamstvo	803 250
		prednostni dolgovi	8 750 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	prednostni dolgovi	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	jamstvo	750 000
PL	<i>FM Bank</i>	jamstvo	1 940 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	prednostni dolgovi	4 000 000
PT	<i>Millenium Bank</i>	jamstvo	309 488
RO	<i>Patria Credit</i>	jamstvo	960 000
		prednostni dolgovi	8 000 000
RO	<i>FAER</i>	prednostni dolgovi	1 000 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	prednostni dolgovi	7 500 000
SI	<i>Volksbank Slovenia</i>	podrejeni dolgovi	8 750 000
ES	<i>ICREF</i>	prednostni dolgovi	8 000 000
12 držav članic	16 ponudnikov mikrokreditov	18 pogodb	73 874 068

Finančni obseg

EIS je do 31. marca 2012 ponudnikom mikrokreditov odobril skupaj 73,87 milijona EUR.

V sklopu jamstev je bilo odobrenih 4,87 milijona EUR (od skupaj 25 milijonov EUR, ki so bili na voljo za jamstva). To je veliko manj od pričakovanih 8 milijonov EUR, kolikor naj bi jih bilo odobrenih do konca leta 2011. Vendar je EIS potrdil, da je čedalje več povpraševanja po jamstvih. Zato naj bi bilo v letu 2012 sklenjenih več dodatnih pogodb, med njimi tudi pogodbe za večje zneske. Povpraševanje se je povečalo tudi zaradi podaljšanja trajanja jamstev s treh na šest let.

V sklopu financiranih instrumentov je znesek v višini 69 milijonov EUR, odobren ponudnikom mikrokreditov, presegel pričakovanih 44 milijonov EUR. To je treba pripisati velikemu povpraševanju v zadevnem sektorju in nenehnim prizadevanjem sklada EIS za sklenitev poslov.

Izplačila iz sklopa pogodb o prednostnih dolgovih se izvršijo v obrokih v 18- do 24-mesečnem obdobju. Zato se pričakuje, da bodo transakcije, sklenjene v letu 2011, dokončno izplačane v letu 2013. Prvi obrok se izplača, ko ponudnik mikrokredita izpolni nekatere pogoje, na primer v zvezi z operativno pripravljenostjo ali izboljšanjem strankinih posojilnih praks. Posamezno izplačilo običajno ne presega 50 % celotnega odobrenega zneska. Nadaljnja izplačila se izvedejo šele, ko so izpolnjeni predhodno izpogajani cilji za oblikovanje mikroposojila.

Do marca 2012 je bilo izplačanih 19,1 milijona EUR: 4 milijoni EUR banki *Cooperative Central Bank* (CY), 4 milijoni EUR javni ustanovi *ICREF* (ES), 4 milijoni EUR nebančni ustanovi *Patria Credit* (RO), 2,5 milijona EUR banki *Siauliu Bankas* (LT), 2 milijona EUR nebančni ustanovi *JOBS MFI* (BG), 1,5 milijona EUR nebančni ustanovi *Mikrofond* (BG), 0,89 milijona EUR nebančni ustanovi *Inicjatywa Mikro* (PL) in 0,24 milijona EUR nebančni ustanovi *FAER* (RO).

2.3. Sprejete in zavrnjene vloge

Ponudniki mikrokreditov, ki se želijo vključiti v mikrofinančni instrument Progress kot posredniki, se morajo prijaviti na javni razpis za prijavo interesa za jamstva ali predložiti vlogo neposredno pri EIS za financirane instrumente⁹. EIS oceni predloge in primerno skrbno preveri ponudnike mikrokreditov, ki so predložili vloge. Pri jamstvih je potrebna še odobritev Komisije. Po pridobitvi odobritve odbora EIS se EIS pogaja o pogodbah s posredniki in z njimi podpiše pogodbe.

Doslej ni bila uradno zavrnjena še nobena vloga za financiranje iz mikrofinančnega instrumenta Progress. Vendar pa se kar nekaj ponudnikov mikrokreditov po prvem stiku z EIS odloči, da ne bodo predložili vloge. Pri jamstvih se je to delno dogajalo zato, ker so ponudniki mikrokreditov ugotovili, da financirani instrumenti konec koncev bolje odgovarjajo njihovim potrebam.

Kar zadeva financirane instrumente, sta med transakcijami, ki ne črpajo več iz formalnih virov sredstev, pogodbi o prednostnih dolgovih s ponudnikoma mikrokreditov, ki ne potrebujeata več podpore mikrofinančnega instrumenta Progress. Neposredna kapitalska udeležba v okviru posojilne platforme enakovrednih partnerjev je bila opuščena, in sicer zaradi negotovosti glede skladnosti s sklepom. Splošneje, nekaj kontaktov v zgodnejših fazah ni privedlo do konkretnih transakcij zaradi prevelikih zahtevanih zneskov, nezadostne velikosti in lastnosti tveganja ponudnika mikrokreditov ali vprašljivih posojilnih praks.

⁹

http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/progress/index.htm.

Poleg tega nekaj pogodb, ki jih je odbor EIS že odobril, še ni bilo sklenjenih, zato ostaja njihova prihodnost negotova. To velja za posredno kapitalsko naložbo v sklad s sedežem v Združenem kraljestvu, ki je bila odobrena že decembra 2010. Zdi se, da zaradi sprememb v strukturi ureditvi posrednika ni več zanimanja za sklenitev pogodbe s skladom EIS. Pogajanja o sklenitvi pogodbe z italijanskim ponudnikom, ki jo je sklad EIS odobril, je bil zadržan do potrditve nove kapitalske injekcije na ravni posrednika. Nazadnje, prihodnost pogodbe o podporoštvu z italijansko jamstveno ustanovo je negotova zaradi nedavnih sprememb v nacionalni zakonodaji. Zaradi spremembe je otežena zmožnost jamstvene ustanove, da izpolni zahteve v zvezi z dodatnostjo iz okvira mikrofinančnega instrumenta Progress.

3. VPLIV NA RAVNI NAJEMNIKOV MIKROKREDITOV

3.1. Višina mikroposojil in število upravičencev

Cilji

Pri mikrokreditih za končne upravičence se ocenjuje, da se bodo ob upoštevanju učinka finančnega vzvoda zaradi skupnega proračuna v višini 203 milijonov EUR mikroposojila povečala na 500 milijonov EUR, to je približno 46 000 mikroposojil.

Na podlagi pogodbenih določb 18 pogodb, ki so bile doslej sklenjene s ponudniki mikrokreditov, se pričakuje, da bo znesek v višini 73,87 milijona EUR, ki je bil dodeljen do marca 2012 – to je več kot tretjina celotnega proračuna, ki je na voljo, v naslednjih letih omogočil najem mikroposojil v višini več kot 170 milijonov EUR. Za to je predvidenih nekaj spodbud za posrednike: če ne bi bili izpolnjeni dogovorjeni cilji v zvezi z ustvarjanjem mikroposojil (na primer v okviru prednostnih dolgov), bi moral ponudnik mikrokreditov prej poplačati posojilo. To je jasna spodbuda za to, da se sredstva dejansko in učinkovito posodijo naprej najemnikom mikrokreditov. Podobna spodbuda se uporablja za jamstva: ta se načeloma zagotavljajo brezplačno, vendar morajo ponudniki mikrokreditov plačati strošek rezervacije sredstev, če izplačajo manj kot 90 % dogovorjene višine mikroposojil.

Višina ustvarjenih mikroposojil in število upravičencev

Do marca 2012 so ponudniki mikrokreditov v BE, BG, ES, LT, NL, PL in RO¹⁰ ustvarili mikrokredite v skupnem znesku 26,8 milijona EUR (17,8 milijona EUR iz jamstev in 9,1 milijona EUR iz financiranih instrumentov). To se ujema s 15,72 % pričakovanega obsega, ki naj bi bil dosežen v okviru 18 pogodb, sklenjenih do marca 2012.

Kar zadeva število mikroposojil, so jih ti ponudniki mikrokreditov do marca 2012 izplačali 2 933 (1 834 iz jamstev in 1 099 iz financiranih instrumentov). To se ujema s 17,8 % pričakovanega skupnega obsega za 18 pogodb.

Po ocenah sklada EIS trenutne številke večinoma ustrezajo tipičnemu vzorcu za oblikovanje mikrokreditnih portfeljev v dve- do triletnem vključitvenem obdobju po sklenitvi posamezne pogodbe. Za vzorce izvajanja je značilno nelinearno oblikovanje

¹⁰ Navedeni podatki se nanašajo na mikroposojilne portfelje, ki so jih ustvarili ponudniki mikrokreditov ob pomoči mikrofinančnega instrumenta Progress.

portfelja s počasnejšim začetkom, ki mu sledi hitrejša povečanje obsega. Ponudnik mikrokreditov se mora po sklenitvi pogodbe pripraviti na začetek mikroposojilnih dejavnosti, zlasti ob zagonu novega mikroposojilnega produkta. Lahko se na primer zgodi, da mora javna ustanova pred izplačilom prvega mikroposojila izpeljati postopek zbiranja ponudb, na podlagi katerega izbere banko, s katero bo sodelovala. To lahko traja več mesecev.

Jamstva so običajno na voljo dve leti, vključitveno obdobje za prednostne dolgove pa traja od dve do tri leta. To pomeni, da morajo ponudniki mikrokreditov, ki so doslej sklenili pogodbe, med letoma 2013 in 2015 doseči ciljne obsege in dogovorjeno število mikroposojil.

3.2. Vrste končnih upravičencev

Ponudniki mikrokreditov, ki delujejo ob podpori mikrofinančnega instrumenta Progress, se obračajo na širok krog končnih upravičencev.

Nekateri se osredotočajo na samozaposlene osebe in/ali mikropodjetja na splošno, na primer banke Banca Transilvania (RO), ki se predstavlja kot „banka za podjetne ljudi“, Cooperative Central Bank (CY) s svojo ponudbo za samostojne podjetnike ali Pancretan Cooperative Bank (EL), ki se osredotoča na obstoječa mikropodjetja s težavami pri dostopu do finančnih sredstev.

Nekaj ponudnikov mikrokreditov se obrača na podjetnike na podeželju, pri čemer se osredotočajo na kmetijstvo. To je posebej pomembno v državah, v katerih so banke večinoma skoncentrirane v velikih mestih. Nebančni ustanovi FAER in Patria Credit tako zapolnjujeta veliko vrzel v Romuniji, nebančna ustanova Mikrofond pa v Bolgariji. Tudi nebančna ustanova Inicjatywa Mikro (PL) se osredotoča na samozaposlene, zlasti na kmetijske proizvajalce.

Več ponudnikov mikrokreditov želi ponuditi dostop do financiranja novim podjetnikom, ki se običajno obravnavajo kot sorazmerno tvegana skupina. Banka FM Bank (PL) se osredotoča na podjetja, mlajša od 12 mesecev. Nebančna ustanova Qredits (NL) ima portfelj z jamstvom mikrofinančnega instrumenta Progress, iz katerega financira nove podjetnike. Banki Volksbank Slovenia in Pancretan Cooperative Bank (EL) se osredotočata na mikropodjetja, mlajša od treh let. Tudi banka Pancretan Cooperative Bank se obrača na najemnike mikrokreditov z izvedljivim poslovnim načrtom, ki pa ne morejo zagotoviti zadostnega zavarovanja s premoženjem.

Nazadnje, nekaj posrednikov iz okvira mikrofinančnega instrumenta Progress se osredotoča na posebej ranljive skupine, kot so mladi in ženske (ICREF (ES)). Nebančna ustanova JOBS MFI (BG) zagotavlja mikroposojila in mikronajeme brezposelnim osebam oziroma iskalcem zaposlitve, ki želijo ustanoviti svoje podjetje. Skoraj vse stranke nebančne ustanove microStart (BE) so osebe s priseljskim ozadjem, banka Siauliu Bankas (LT) pa si je kot cilj zastavila, da bo financirala vsaj 50 % podjetnic in mikropodjetij, ki zaposlujejo večinoma ženske ali so ženske njihove edine lastnice. Banka Millennium Bank (PT) je kot del svojega portfelja vzpostavila sodelovanje z združenjem, ki podpira socialno izključene osebe, na primer brezdomce, nekdanje odvisnike od drog in Rome. Nebančna ustanova Créasol (FR) se osredotoča na brezposelne osebe, pogosto s priseljskim ozadjem,

ki želijo ustanoviti svoje podjetje ali ga razviti in ki jih je banka v njihovi regiji zavrnila.

3.3. Socialni vpliv mikrofinančnega instrumenta Progress in njegov vpliv na zaposlovanje

EIS Komisiji poroča o socialnem vplivu mikrofinančnega instrumenta Progress in njegovem vplivu na zaposlovanje, in sicer na podlagi informacij, ki jih prejme od ponudnikov mikrokreditov, ki delujejo ob podpori zadevnega instrumenta. Tako poročanje o socialnem vplivu ni običajna tržna praksa, zato je bilo potrebnih nekaj prilagoditev notranjih postopkov in sistemov, da bi lahko ponudniki mikrokreditov poročali skladu EIS. Poročanje o socialnih vplivih se trenutno zahteva le enkrat na leto, rok za oddajo poročil pa je 30. september.

Do tega datuma leta 2011 je le pet ponudnikov mikrokreditov začelo posojilne dejavnosti v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress, podatki o nekaterih vidikih pa so na voljo le za dva med njimi. Nekatere težave je mogoče pojasniti s tem, da se je tako poročanje izvajalo prvič. Zato podatkov o vplivih na zaposlovanje in socialnih vplivih ni mogoče šteti za reprezentativne. Prezgodaj je še tudi za podatke o trajnostnem razvoju podjetij, ki jim je bila podeljena podpora.

Ustvarjanje delovnih mest in podjetij

Učinke z vidika ustvarjanja delovnih mest v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress je mogoče izmeriti s številom brezposelnih in neaktivnih oseb, ki so ob pomoči mikroposojila ustanovile svoje podjetje. Na podlagi podatkov, ki sta jih predložili nebančni ustanovi *microStart* (BE) in *Mikrofond* (BG), je to storilo 27,46 % njunih strank. Poleg tega nepreverjeni dokazi kažejo na to, da so bile nekatere od strank zadevnih ustanov prej sicer zaposlene, vendar le za krajši delovni čas.

Kar zadeva nekatera mikropodjetja, ki so v času dodelitve mikroposojila že obstajala, predloženi podatki kažejo, da je bilo skoraj 60 % podjetij, ki so prejela podporo, mlajših od enega leta. Torej spadajo v skupino najemnikov mikrokreditov, ki se obravnavajo kot „tvegani“. Več kot tretjina podjetij, ki jim je bila dodeljena podpora, je mlajših od šest mesecev.

Preglednica 2: Zgodovina podjetij, ki so pridobila podporo iz mikrofinančnega instrumenta Progress (podatki iz septembra 2011)

	Do dveh let	Do enega leta	Do šest mesecev
<i>FM Bank</i>	100 %	94,39 %	58,88 %
<i>Mikrofond</i>	40,93 %	30,38 %	13,50 %
<i>microStart</i>	90,74 %	85,19 %	79,63 %
<i>Patria Credit</i>	90,21 %	79,02 %	73,43 %
<i>Qredits</i>	75,42 %	55,87 %	24,39 %
Skupaj	73,01 %	58,63 %	34,69 %

Pokrivanje zapostavljenih ciljnih skupin

Verjetneje je, da bodo v podjetniški dejavnosti sodelovale višjeizobražene kot nižjeizobražene osebe¹¹. Vendar podatki, ki sta jih v zvezi s stopnjo izobrazbe svojih strank predložili nebančni ustanovi *microStart* in *Mikrofond*, kažejo, da je več kot tri četrtine financiranih najemnikov mikrokreditov dokončalo le srednješolsko (71 %) oziroma osnovnošolsko (5 %) izobraževanje. Torej navedeni posredniki ponujajo storitve tudi osebam, ki so na trgu dela v ranljivejšem položaju.

Kar zadeva zapostavljenost zaradi starosti, je bilo približno 5 % najemnikov mikrokreditov mlajših od 25 let, 13 % pa je bilo starejših oseb (starejših od 54 let). Vendar starostna skupina od 25 do 54 let nikakor ni enotna. Z meritvami zastopanosti končnih upravičencev v starostni skupini od 25 do 30 let bi lahko podrobneje opredelili zmožnost mikrofinančnega instrumenta Progress, kar zadeva pomoč mladim pri iskanju zaposlitve. Skoraj 10 % zaposlenih v financiranih mikropodjetjih je bilo mlajših od 25 let, 12 % pa jih je bilo starejših od 55 let.

Številke v zvezi s spolom so zelo različne. Med strankami nebančne ustanove *Mikrofond*, ki deluje zlasti na kmetijskih območjih Bolgarije, je le 28 % žensk (kar je pod nacionalnim povprečjem, to je 31 % podjetnic¹²), medtem ko je večina strank nebančne ustanove *microStart* s sedežem v Bruslju žensk (54 %). Ta številka močno presega nacionalno povprečje, to je 29 % podjetnic.

Kar zadeva pokrivanje drugih zapostavljenih skupin do septembra 2011, ponudnika mikrokreditov, ki sta poročala o tem kazalniku, nista financirala nobenega invalidnega podjetnika. Vendar nebančna ustanova *Mikrofond* poroča, da 18,8 % njenih strank pripada manjšinam, najverjetneje romskim skupnostim na podeželskih območjih, na katerih deluje. Veliko strank nebančne ustanove *microStart* ima priseljenko ozadje, od tega jih je bilo 93 % rojenih v tujini. Treba bi bilo ustrezno prilagoditi obrazce, da bi bilo to razvidno iz uradnih poročil.

Na podlagi podatkov, ki so jih predložili štirje ponudniki mikrokreditov, je v financiranih mikropodjetjih zaposlenih približno 1 % invalidov in 8 % pripadnikov manjšin.

Glede na majhnost vzorca je še prezgodaj, da bi lahko kar koli sklepali o socialnem vplivu mikrofinančnega instrumenta Progress in njegovem vplivu na zaposlovanje. Vendar se glede na ciljne skupine, ki so jih navedli ponudniki mikrokreditov, in prve kazalnike dejanskega vpliva zdi, da mikrofinančni instrument Progress pripomore k ustvarjanju delovnih mest in ponuja storitve zapostavljenim skupinam, kar ustreza cilju, ki si ga je zastavila ta politika, to je spodbuditi socialno vključenost.

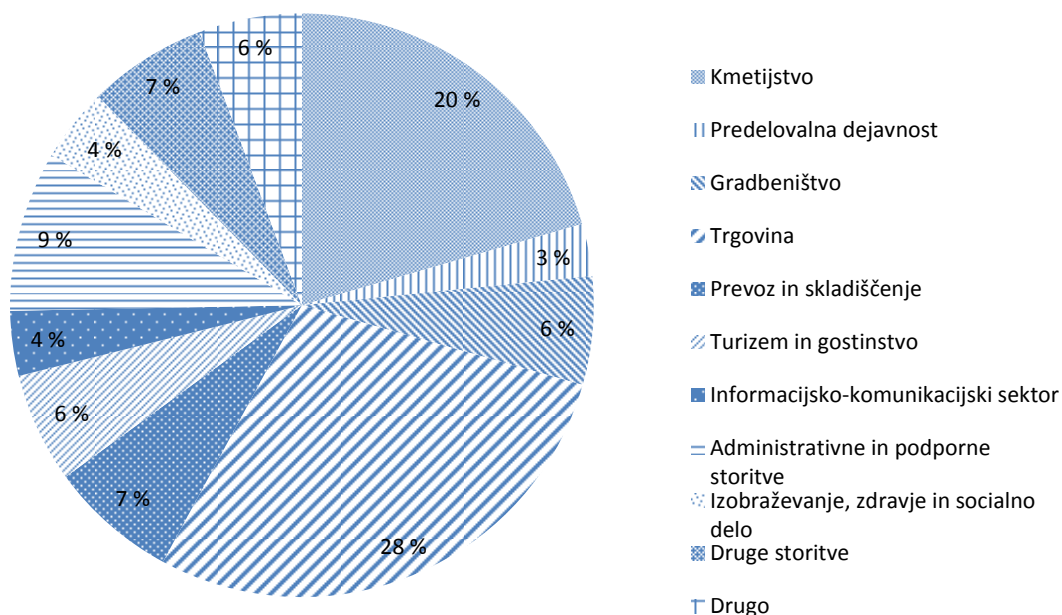
Sektorska in geografska porazdelitev podjetij

Do septembra 2011 se je prek petih ponudnikov mikrokreditov, ki so predložili poročila, financiralo 1 079 najemnikov mikrokreditov, ki delujejo v različnih sektorjih. Najbolj zastopan sektor je trgovina z 28,5 % financiranih mikropodjetij, sledi pa ji kmetijstvo z 20 %.

¹¹ Evropska komisija, Flash Eurobarometer 283, *Entrepreneurship in the EU and beyond. A survey in the EU, EFTA countries, Croatia, Turkey, the US, Japan, South Korea and China (Podjetništvo v EU in drugje po svetu. Raziskava, opravljena v EU, državah Efte, na Hrvaškem, v Turčiji, Združenih državah, na Japonskem, v Južni Koreji in na Kitajskem)*, maj 2010.

¹² Evropska komisija, *Enakost žensk in moških – 2010* (COM(2009) 694 final).

Porazdelitev financiranih mikropodjetij po sektorjih

Visok delež mikropodjetij v kmetijskem sektorju je mogoče pojasniti s tem, da sta bili v vzorec vključeni nebančni ustanovi *Patria Credit* in *Mikrofond*, ki se osredotočata na kmetijska območja v Romuniji oziroma Bolgariji.

4. DOPOLNJEVANJE IN USKLAJEVANJE Z DRUGIMI INSTRUMENTI EVROPSKE UNIJE

Ponudnik mikrokreditov običajno potrebuje financiranje za oblikovanje mikroposojilnega portfelja in instrumentov za delitev tveganja, da tako zmanjša tveganje portfelja. Potrebuje tudi semenski kapital in nefinančno tehnično pomoč za izgradnjo ali izboljšanje svojih institucionalnih zmogljivosti.

V preteklih nekaj letih so bili zagotovljeni različni elementi mikrofinančne podpore v okviru več dopolnjujočih se instrumentov EU:

- mikrofinančni instrument Progress zapolnjuje veliko vrzel v financiranju portfeljev;
- jamstva za mikrokreditne portfelje so na voljo že v okviru programa za konkurenčnost in inovativnost. Danes se postavke programa za konkurenčnost in inovativnost ter mikrofinančnega programa Progress dopolnjujejo. Mikrokreditna jamstva se iz okvira programa za konkurenčnost in inovativnost načeloma izdajajo le, če ni mogoče skleniti pogodbe na podlagi mikrofinančnega instrumenta Progress zaradi ciljnega geografskega območja (države nečlanice EU), velikosti največjega zneska ali izključno komercialne usmerjenosti portfelja. EIS je na svoji spletni strani objavil smernice o

dodeljevanju poslov, s katerimi želi ponudnikom mikrokreditov pomagati pri oddaji vlog;

- manjši znesek semenskega kapitala kot pomoč pri oblikovanju zmogljivosti mikrofinančnih posrednikov je bil dodeljen iz pripravljanih ukrepov Evropskega parlamenta, da bi tako spodbudili razvoj ponudnikov mikrokreditov v EU. Nebančni ustanovi *MicroStart* in *Qredits* sta prejeli dopolnjujočo se podporo iz mikrofinančnega instrumenta Progress in pripravljanih ukrepov Evropskega parlamenta. Ker so bili pripravljani ukrepi Evropskega parlamenta pilotni, za tekoče finančno obdobje ni več na voljo semenski kapital iz tega vira. Ker pa je bila pobuda uspešna, je Komisija element oblikovanja zmogljivosti vključila v svoj instrument mikrofinančne podpore, predlagan v okviru programa za socialne spremembe in inovacije (glej tudi oddelek 5);
- ponudniki mikrokreditov lahko v okviru pobude JASMINE, katere namen je izboljšati zmogljivost ponudnikov mikrokreditov na različnih področjih, kot so institucionalno upravljanje, informacijski sistemi, standardi poročanja in upravljanje tveganja, pridobijo ovrednotenje in/ali oceno svoje organizacije, na podlagi katerih se opravi svetovanje in izobraževanje po meri, da bi tako odpravili ugotovljene šibke točke. Pobuda JASMINE ponudnikom mikrokreditov pomaga pri pripravah na izpolnitev pogojev za upravičenost do nadaljnje podpore. Več uporabnikov storitev iz okvira pobude JASMINE se je uspešno prijavilo za pomoč iz okvira mikrofinančnega instrumenta Progress, na primer nebančne ustanove *JOBS MFI* (BG), *Mikrofond* (BG), *Créasol* (FR), *Qredits* (NL), *Patria Credit* (RO) in *FAER* (RO). In tudi obratno: več posrednikov, ki delujejo v okviru mikrofinančnega instrumenta Progress (na primer nebančni ustanovi *Qredits* in *microStart*), je naknadno predložilo vlogo za pobudo JASMINE. To dokazuje, da se zadevni pobudi dopolnjujeta¹³;
- mikrofinančni instrument Progress dopolnjuje tudi strukturne sklade. Več držav članic črpa za financiranje storitev poslovnega razvoja, na primer mentorstva ali usposabljanja začetnikov, sredstva Evropskega socialnega sklada (ESS). Znano je, da te storitve povečujejo delež preživetja novih podjetij, čeprav so za ponudnike mikrokreditov drage. Zato morajo ponudniki mikrokreditov, ki delujejo ob podpori mikrofinančnega instrumenta Progress, sodelovati z organizacijami, ki zagotavljajo te storitve, zlasti organizacijami, ki jih financira ESS;
- Komisija je vzajemno učenje na tem področju poenostavila z ustanovitvijo skupnosti praks vključujočega podjetništva (Community of Practice on Inclusive Entrepreneurship, COPIE). To omrežje upravnih organov sklada ESS je razvilo več orodij, ki vključujejo načrtovanje ukrepov, upravljanje kakovosti, podjetniško izobraževanje, dostop do financiranja in celovito podjetniško podporo. Ta orodja so zasnovana tako, da odgovornim za sprejemanje politik pomagajo pri izboljšanju podpornih sistemov za to, da bi postalo podjetništvo

¹³

V sklopu instrumenta, ki se predlaga kot naslednik za mikrofinančno podporo v okviru programa za socialne spremembe in inovacije (glej oddelek 5), se bo od ponudnikov mikrokreditov zahtevalo izvajanje visoko kakovostnih standardov v skladu z načeli evropskega kodeksa pravilnega ravnanja za ponudnike mikrokreditov.

izvedljiva možnost za vse člane družbe, tudi zapostavljene skupine. Zadevna orodja so na voljo na internetu;¹⁴

- nekatere države članice in regije del dodeljenih sredstev iz strukturnih skladov uporabljajo za izboljšanje dostopa do financiranja za mikropodjetja, in sicer neposredno ali prek holdinških skladov, tudi v okviru pobude JEREMIE.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE IN OBETI

Čeprav mikrofinančni instrument Progress polno deluje šele dobro leto, je že sedaj mogoče zbrati več pozitivnih sklepnih ugotovitev. 18 sklenjenih pogodb kaže na to, da mikrofinančni instrument Progress ustreza potrebam zelo različnih ponudnikov mikrokreditov po vsej EU. Po pričakovanjih bodo do konca leta 2012 sklenjeni nadaljnji sporazumi s ponudniki mikrokreditov v Avstriji, Belgiji, Nemčiji, na Irskem, v Italiji, na Švedskem in v Združenem kraljestvu. Iz poročil ponudnikov mikrokreditov je razvidno, da ta instrument pozitivno vpliva na zaposlovanje in socialno vključevanje. Komisija bo skupaj s skladom EIS preučila, kako bi bilo mogoče izboljšati okvir za poročanje o socialnih vplivih.

Komisija je za prihodnje finančno obdobje (2014–2020) predlagala nadaljnjo podporo mikrofinančnemu razvoju povsod v EU, in to v okviru programa za socialne spremembe in inovacije.¹⁵ Tako bi se oprli na uspešen vmesni model s ponudbo podobno raznovrstnih produktov, razširjanjem najboljših praks in pionirskim pristopom do finančnega vključevanja s krepitvijo nezadostno preskrbljenih tržnih segmentov. Ena od kritik v zvezi s tekočim finančnim obdobjem je, da je mikrofinančna podpora EU razpršena med več ločenih – čeprav dopolnjujočih se – programov. S predlaganim programom za socialne spremembe in inovacije bi želeli ustvariti enotno shemo za mikrofinančno podporo. S tem programom bo tudi omogočen dostop do financiranja za oblikovanje zmogljivosti ponudnikov mikrokreditov na podlagi izkušenj, pridobljenih v pobudi pripravljalnih ukrepov Evropskega parlamenta, zagotovljeno pa bo tudi financiranje tehnične pomoči za ponudnike mikrokreditov. Strukturna sklada ESRR in ESS, ki ju skupaj upravljajo Komisija in organi držav članic, bosta še naprej omogočala financiranje mikrofinančnih shem, ukrepov za oblikovanje zmogljivosti in podjetniških podpornih storitev povsod v EU.

¹⁴

www.cop-ie.eu.

¹⁵

COM(2011) 609 final.